

היום, לא יהא להם לתמיד של מחר שהוא יום חול.

לכך הספק הוא: תמידין דלמחר ומוספין דהאידינא, מאי?

וצדדי הספק הם: האם תמידין של מחר עדיפי, ואף שמחר חול ואינן בגדר מקודש, שכן יש להם מעלת תדיר שבאים בכל יום, או דילמא מוספין עדיפי, דהוה להו מקודש, ויקריבו היום מוספין, אף שבכך יבטל התמיד של מחר.

אמר ליה: תניתוח במשנתנו. דתנן: "התמידין אין מעכבין את המוספין, ולא המוספין מעכבין את התמידין, ולא המוספין מעכבין זה את זה".

והוינן בה: היכי דמי שבוה נאמר שאין מעכבין?

אילימא דאית ליה כדי שניהם, ולקדם זה לזה, בזה מדברת המשנה, שאם הקדים

מוסף לתמיד אינו מעכב. וכן אם הקדים מוסף לתמיד של בין הערבים אינו מעכב.

והתניא בברייתא: מנין שלא יהא דבר אחר קודם לתמיד של שחר? תלמוד לומר "וערך עליה העולה". ואמר רבא: מהי העולה בה' הידיעה? עולה תהא ראשונה לכל הקרבנות והיא עולת התמיד, [שהיא החשובה, האמורה תחילה לכל העולות בפרשת פנחס].⁽⁵⁾ ואם כן, היאך תאמר שהתמידין אין מעכבין את המוספין לענין הקדמה?

אלא פשיטא, שהמשנה מדברת דלית ליה מט-ב כדי להקריב גם תמידין וגם מוספין, ויקריב איזה שירצה. ועדיין יש לדון, אי אין להן די הצורך לתמיד ומוסף דיומיה, והיום שבת או יום טוב, אמאי יקריב איזה שירצה הרי התמיד שיש לו מעלת תדיר והוא גם מקודש ואילו מוסף הוא רק מקודש. והרי תדיר ומקודש עדיף על מקודש בלבד!?

אלא, לאו, מדובר כאן שיש להם די קרבנות להיום, והחסרון הוא רק ביחס לתמיד

בקדושתו. אולם אם רק למחר יהיה בו הקרבה, בזה אין מעלה לתמיד בקדושתו ויקריבו את מוסף ראש חודש.

והתוספות הקשו שספק זה הוא ספק של הגמרא בזבחים [פט ב] ולמה לא הביאה הגמרא את הראיות שהיא מביאה שם, וכתב הקרן אורה בזבחים, שיש חילוק בין הסוגיות, שהסוגיא בזבחים היא כששניהם לפניו איזה מהן קודם. אולם הסוגיא שלנו היא מה דוחה את מה, האם תדיר דוחה המקודש או לא, ולכך לא הביאה הגמרא הראיות שהביאה שם.

5. רש"י פסחים נח ב

את התמיד למקודש, ולכך הוא תדיר ומקודש. ופירוש שני, שכל דבר שהוא קודם בהקרבה הרי הוא נקרא קדוש יותר מהשני. ולכך תמיד, שהוא קודם למוסף, הוא נחשב למקודש יותר ממוסף.

והקרן אורה הקשה, שלפי הפרוש הראשון של רש"י, כל ספק הגמרא בהמשך, שמוספין של היום הם מקודש, זה רק באופן שלמחרת יהיה חול. אולם אם יהיה ביום ששי מוסף של ראש חודש ותמיד של מחר, בזה לא יהיה קודם המוסף, שהרי אף התמיד של מחר הוא מקודש. אולם כתב הקרן אורה, שאינו כן, אלא אף באופן זה, אם מקודש עדיף יהיה קודם המוסף של היום, שרק באותו יום יש מעלה לתמיד

במסכת ערכין: **אין פוחתין משישה טלאים** המבוקרין שלא יהיה בהם מום, ארבעה ימים קודם לשחיטה, שיהיו **בלשבת הטלאים**. ומספר ששת הטלאים הוא מכוון, שהוא **כדי הצורך בטלאים לשבת ולשני ימים טובים של ראש השנה** החלים לאחר השבת או לפני ברציפות, שבכל יום קרבים שני כבשים לתמיד.

והוינן בה: **היכי דמי?** באיזה אופן צריכים ששה טלאים בשבת וראש השנה הסמוכין זה לזה?

אילימא דאית ליה כבשים די צורך תמידין ומוספין של שבת וראש השנה, אם כן אין די בששה, שהרי **טובא חוה**. שהרי בראש השנה קרבים ז' כבשים של ראש השנה ועוד ז' כבשים של ראש חדש, ועוד ב' כבשים למוסף של שבת, הרי ט"ז⁽⁷⁾ וביחד עם ששת התמידין של שלשה ימים, יש כאן

דלמחר, שאם יקריבו היום מוסף בנוסף לתמיד, יחסר להם קרבן תמיד למחר. וקתני על כך במתניתין **"אין מעכבין זה את זה"** — **אלמא** קרבן התמיד שהוא תדיר וקרבן המוסף שהוא מקודש **כי הדדי נינהו**, ויקריב איזה מהם שירצה ואם כן נפשט הספק שתדיר ומקודש אין עדיפות לאחד על השני.

אמר ליה אביי: לעולם המשנה מדברת באופן דאית להו כדי שניהם. ולקדם, זהו חידוש המשנה שאין מעכבין, שאם הקדים המוסף אין מעכב. ודקא קשיא לך היאך אין מעכב, הרי למדנו **שלא יהא דבר קודם לתמיד?**

תריצנא לך: דין ההקדמה **מצוה בעלמא הוא**, והתנא מדבר לענין דיעבד דאינו מעכב⁽⁶⁾.

תא שמע לפשוט הספק דתמיד דלמחר ומוסף דהיום איזה מהן קודם, מהמשנה

ולכך שם, שהוא בלילה קודם זמן התמיד, אין איסור מצד שהוא קודם לתמיד של שחר. ובתוספות **ביומא תירצו**, שכל הדין שאסור להקריב קודם תמיד של שחר הוא רק בהקטרה ולכך בשחיטה וקמיצה אין חסרון מה שהוא קודם לתמיד של שחר שהרי לא הקטיר קודם תמיד של שחר.

ובשפת אמת נסתפק מה הדין כשאין להם תמידין, אם יש איסור מה שהוא קודם לתמיד של שחר, או כיון שאין תמיד אין זה נקרא קודם לתמיד של שחר. והביא מדברי האור החיים שלא יקריבו. אולם תמה מדברי הגמרא בערכין, שמשמע כי כאשר לא היה תמיד היה אפשר להקריב את שאר הקרבנות.

7. שטמ"ק לפי רש"י סוף אות א.

6. התוספות הקשו שבגמרא במסכת יומא [כט א] כתוב שבהמה שנשחטה בלילה ומנחה שנקמצה בלילה פסולה בגלל שעשו אותה בלילה, והקשו, למה צריך לכתוב מצד שעשו אותה בלילה הרי אפשר לומר מצד שעשו אותה קודם לתמיד של שחר לכך היא פסולה.

ותירצו התוספות, שלפי מה שמבואר בסוגייתנו שכל הדין שאסור להקריב קודם לתמיד של שחר אינו מעכב, אם כן לא היה שייך לפסול מטעם שנעשה קודם לתמיד של שחר, לכך הוצרכו לפוסלו מטעם שהוא נעשה בלילה.

עוד כתבו התוספות, שכל הדין שאסור להקריב קודם תמיד של שחר הוא רק כשהגיע כבר זמן התמיד. אולם אם עדיין לא הגיע זמן התמיד, אין איסור להקריב קודם תמיד של שחר,

עשרים ושנים!?

אלא לאו, בהכרח, מדובר **דלית ליה** כדי תמידין ומוספין, ובידם רק ששה כבשים, והתנא מייחסם לשבת ושני ימים של ראש השנה. נמצא שאין אומרים יקרבו בשבת שחל לפני ראש השנה שני כבשים לקרבן תמיד ושני כבשים לקרבן מוסף של שבת, והנותרים ישארו למחרת ליו"ט ראשון של ר"ה. אלא יקרבו בכל יום רק התמידין, ויתבטל המוסף מפני תמיד של מחר.

ושמע מינה תמידין עדיפי על מוספין, ואף על פי שמוספי שבת מקודשין הן, ששבת יותר קדוש מיום טוב.

ורחינן: **לא תדייק כך. לעולם** מדובר **דאית ליה** כדי תמידין ומוספין, ולא תקשה דאם כן לא די בששה, שיש כאן גם מוספין. כי עיקר דין המשנה הוא שיהא לו ששה טלאים מבוקרים להקרבת התמיד, ודין ביקור ד' ימים לפני שחיטה לא נאמר אלא בתמיד. **והכי קא אמר: אין פוחתין מששה טלאים המבוקרין בלשכת הטלאים**, שהם שיעור של

תמידים לשלשה ימים, משום דתמיד צריך ביקור ד' ימים קודם שחיטה. אבל המוספין ושאר קרבנות לא צריכים ביקור ארבעה ימים, ומני — **בן בג בג היא!**

דתניא: בן בג בג אומר: מניין לתמיד שטעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה [שהרי לא נאמרה מצוה זו אלא בפסח מצרים]? **תלמוד לומר בפרשת קרבן התמיד "תשמרו להקריב לי במועדו". ולהלן הוא אומר, בפסח מצרים, "והיה לכם למשמרת" עד ארבעה עשר יום**. ואנו לומדים "שמירה שמירה" לגזרה שוה — **מה להלן, בפסח, טעון ביקור ארבעה ימים קודם שחיטה**, שהרי היה מקחו בעשור לחודש ושחיטתו בי"ד, אף כאן, בתמיד, **טעון ביקור ארבעה ימים קודם שחיטה**. ומעתה, רק בתמיד, שיש לגביו לימוד מדברי הכתוב, יש צורך בביקור. וכדי שיהא זמן להכין אחרים מבוקרים, צריך שיהיו ששה טלאים מבוקרים, ונוטל הראשונים, ומכניס אחרים לביקור⁽⁸⁾.

אמר ליה רבינא לרב אשי: ששה כבשים הללו, לא די בהם, שהרי שבעה הוו! דהא

ביקור זה, האם צריך שהביקור יהיה דוקא לאחר שהקדישו שכבר חל בו קדושת קרבן, או שאף קודם שהקדישו גם מועיל בו דין ביקור ואם הקדישו לאחר מכן אין צריך לביקור.

והוכיח הטורי אבן, מדברי הגמרא בזבחים [יב א] שמשמע שהיה שייך להקדיש קרבן פסח דוקא ביום י"ד שאם לא כן הרי הוא דחוי, ואם נאמר שקודם ההקדש אי אפשר לביקור אם כן איך שייך דין ביקור בפסח, הרי תמיד הוא מקדישו בי"ד ואין לו ארבעה ימים, ומוכח מזה, שדין ביקור הוא אף קודם ההקדש ולכך אף שיקדישו בי"ד שייך בו דין ביקור. [ועיי' שם

8. **התוספות** בסוכה [מב א] כתבו שאם הקריב קרבן תמיד שאינו מבוקר הרי הוא פסול, אף שודאי שלא היה בו מום, והמקריבו בשבת חייב חטאת, שהביקור מעכב בקרבן ופוסל אותו.

והמנחת חינוך תמה למה דין ביקור יפסול הרי לא מצאנו שהכתוב שנה עליו שהוא מעכב, וכלל הוא בקדשים שרק אם שנה הכתוב הרי זה מעכב, ואם כן לא יפסול הקרבן, וכן הוכיח שהוא משמעות דברי הרמב"ם שאין זה פוסל את הקרבן, אלא שהוא דין לכתחלה שצריך לעשות ביקור.

והטורי אבן [מגילה כט ב] נסתפק בדין

אחד לבוקר יום ראשון שאחר ראש השנה?

ומשנינן: **אלא, תנא** שאמר ששה — **בעלמא קאי**. ולא בשבת וראש השנה רצופים. דאמנן באופן זה לא מספיק בששה. **ומאי "כדי לשבת וב' ימים טובים של ראש השנה"** שאמר תנא? **סימנא בעלמא** לשיעור ששה כבשים של ג' ימים ולא משום שצריך דוקא לראש השנה.

דיקא נמי שזה סימן בעלמא, **דקתני "כדי" לשבת, ולא קתני "לשבת ולב' ימים טובים של ר"ח", שמע מינה מלשון "כדי" דסימן הוא**. כלומר, שראוי ל שיעור זה, ולא שהם לצורך אותם ימים. והטעם שקבעו חכמים מנין קבוע לדבר, שאם יקרב ולא ימצאו טלאים תחת הטלאים שנטלו היום וכן מחר, שיהיו מצויים להם טלאים כשרים לשלשה ימים, ובתוך כך יחזרו אחר טלאים.

שנינו במשנתנו: **לא הקריבו כבש בבוקר יקריבו בין הערבים וכו'.** אמר רבי שמעון וכולה היתה קריבה בין הערבים שאין מחנכין את מזבח הזהב אלא בקטרת הפמים, ולא מזבח העולה אלא בתמיד של שחר, ולא את השלחן אלא בלחם הפנים וכו' (10).

והוינן בה: **חינוך מאן דבר שמיח, ולמה בא לפרש כאן כיצד מתחנך כל אחד מן**

איכא צפרא דחד בשבתא, (9) שאם חל ראש השנה בימי חמישי ושישי, ולאחריהם שבת, ובימים אלו אין מכניס אחרים לבוקר, אם כן, מה יקריב למחר, ביום ראשון בבוקר, והרי לא יספיק במוצאי שבת לחזור אחר מבוקרים [אבל לתמיד של בין הערביים של יום ראשון ושל יום שני ושלשי, כבר יספיק ביום ראשון לחזור אחר כבשים שהם מבוקרים מלפני ד' ימים].

וקמשני בדרך קושיה: **ולמעמיד, וכי רק זו קושיא?** הרי אם נפרש שבאו כאן למנות את הצורך לשבת וראש השנה הרצופין, הרי כשעומד באמצע היום שלפני שלשת ימים הרצופין עדיין [תוס' ד"ה אית] **תמניא הוי!** **דהאיכא קרבן תמיד דפניא דמעלי שבתא** שהרי גם בין הערבים של ערב שבת [שאחריה חל ראש השנה להיות ביום ראשון ושני] גם צריך להקריב קרבן תמיד, ואז כבר אין מכניס אחר לבקרו, ונמצא שחוץ מג' ימים אלו יש לנו עוד קרבן תמיד אחד שלפניהם ואחד בבקר שלאחריהם, וביחד צריך שמונה!?

אמר לו: **הא לא קשיא, דאכן הא דאמר שצריך שיהיו ששה טלאים מבוקרים בלשכה היינו לבתר דאקריב בערב שבת בין הערביים, והיינו ששה דקאמר.**

א-1 ומקשינן: **מכל מקום, שבעה הוו, שהרי צריך**

שהאריך בזה]

9. גירסת רש"י.

שהדין הוא שכל זמן שלא תיקנו אותו הרי הוא פסול להקרב, האם כשתיקנו אותו גם צריך חינוך וכל זמן שלא נתחנך לא יוכל להקריב בו, או שרק במקום שהוא בונה מזבח חדש נאמר שהוא צריך חינוך על ידי תמיד של שחר. והחזון איש כתב שבפגם המזבח לא

10. המנחת חינוך נסתפק בדין זה שאין מחנכין אלא בתמיד של שחר, מה הדין במזבח שנפגם